

**СДРУЖЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В
ДЪРЖАВНИТЕ ПСИХИАТРИЧНИ БОЛНИЦИ**
гр. Севлиево, ул. „Видима“ № 33, contact@ssdpb.com

Изх. № 7 / 23.04.2026г.

**ДО
КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ
гр. София, бул. „Проф. Цветан Лазаров“ № 2**

**ДО
Доц. Михаил Околийски
Министър на здравеопазването**

**ДО
Велислава Делчева
Омбудсман на Република България**

**ИСКАНЕ ЗА СТАНОВИЩЕ
и даване на указания**

**ОТ „СДРУЖЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ
В ДЪРЖАВНИТЕ ПСИХИАТРИЧНИ БОЛНИЦИ“,
с ЕИК: 208532473, със седалище и адрес на управление: гр. Севлиево, ул.
„Видима“ № 33**

ОТНОСНО: Законосъобразността на достъпа на неправителствени организации (НПО) до лични данни на пациенти и медицинска документация в Държавните психиатрични болници в РБългария.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

В края на март 2026г. чрез подписване от служебния министър на здравеопазването доц. Михаил Околийски на споразумение за сътрудничество, е регламентиран Мониторинг между Министерството на здравеопазването (МЗ) и Българския хелзинкски комитет (БХК). Съдържанието му не ни е известно.

Но това споразумение според подписващите било ключова стъпка в реформата на психиатричната помощ и защитата на човешките права в България. Дейността е фокусирана върху лечебните заведения, в които се полагат грижи за хора в уязвимо положение - Държавните психиатрични болници и домове за медико-социални грижи за деца. Ще се извършвали регулярни посещения - експерти на БХК щели да извършват посещения на място в лечебните заведения по график, предварително съгласуван с МЗ. Фокусът бил върху спазването на правата на пациентите, отношението на персонала към тях и качеството на предоставената грижа. На база на наблюденията БХК ще изготвя доклади с конкретни препоръки към министерството за подобряване на системата. Целта била осигуряване на външен, граждански поглед върху Държавните психиатрични болници.

Обръщаме се към Вас във връзка с практиката на представители на неправителствени организации (конкретно Български хелзински комитет и др.) да извършват системни посещения и „мониторинг“ на територията на Държавните психиатрични болници в страната. В хода на тези проверки представителите на НПО изискват достъп до стационарите, провеждат интервюта с пациенти с тежки психични разстройства и често изискват или получават достъп до факти и обстоятелства, представляващи „специални категории лични данни“ по смисъла на чл. 9 от Регламент (ЕС) 2016/679 (GDPR).

Държавните психиатрични болници в РБългария са лечебни заведения. Считаме, че допускането на лица без медицинска квалификация и без законови правомощия за държавен контрол до чувствителна медицинска информация е пряко нарушение на Закона за здравето и защитата на личните данни, тъй като:

1. Нарушава се медицинската тайна: Според Закона за здравето, информацията за здравословното състояние е медицинска тайна. Тя може да се разкрива на трети лица само в изрично изброени случаи (чл. 28 от ЗЗ), сред които дейността на НПО **не фигурира**. Всички лечебни заведения са длъжни да пазят информацията за своите пациенти. Достъпът на външни лица до стационара и документацията, без надлежно разрешение от съда или специфичен държавен орган, може да се счита за нарушение на професионалната етика и закона.

2. Липсва на правно основание: Съгласно **чл. 6 и чл. 9 от Регламент (ЕС) 2016/679**, обработката на данни за здравословно състояние е допустима само при наличие на изрично съгласие или законово задължение. Данните за здравословното състояние са „чувствителни данни“. Неправителствени организации (като БХК) нямат автоматично законово право на достъп до тях без изрично пълномощно или законова делегация (каквато имат органи като Омбудсмана). БХК и други НПО не притежават статут на държавен контролен орган.

3. Липсва валидно съгласие (чл. 7 от GDPR) Тъй като пациентите са с тежки психични заболявания, тяхната способност да разбират естеството на проверката и да дават "свободно, конкретно и информирано" съгласие за обработка на данните им е силно компрометирана. Ако пациентът е поставен под пълно или частично запрещение, съгласие може да даде само неговият настойник/попечител.

В тази връзка, молим за Вашето задължително становище по следните въпроси:

- 1) **Законово основание:** Имат ли право субекти с частноправен статус (сдружения и фондации, както и БХК) да обработват лични данни за здравословното състояние на лица, настанени на принудително или доброволно лечение, без изричното писмено съгласие на пациентите или техните настойници?
- 2) **Договорно основание vs. Закон:** Може ли сключено „Споразумение за сътрудничество“ между Министерство на здравеопазването и НПО да служи като валидно правно основание по смисъла на GDPR за предоставяне на достъп до медицинска документация, при условие че НПО не е орган на държавен контрол?
- 3) **Защита на уязвимите субекти:** Предвид спецификата на психичните заболявания, доколко едно „съгласие“, дадено от пациент в остра фаза или с дефицит в критичността, може да се счита за „свободно изразено, конкретно и информирано“?
- 4) **Ролята на „Администратор“:** Кой носи административна и наказателна отговорност при евентуално изтичане на информация или неправомерно използване на личните данни на пациентите, събрани от представителите на НПО по време на тези проверки?

Молим КЗЛД да извърши проверка на какво основание БХК събират и съхраняват данни на пациенти в ДПБ Севлиево и да издаде задължителни указания за преустановяване на тези практики.

В заключение посочваме, че психиатричната помощ в Държавните психиатрични болници в РБългария има нужда от цялостна подкрепа, последователна държавна политика и конструктивен обществен диалог. Не считаме, че е необходимо да се провежда „мониторинг“ от външни лица, представящи се като неправителствени организации, фондации или сдружения, независими от управлението на държавата, и да се формира паралелна власт извън традиционните институции, с реални опити за влияние върху взимането на решения, формирането на политики и обществени нагласи.

Сдружението на служителите в държавните психиатрични болници призовава за партньорство, професионализъм и отговорна държавна политика, за да бъде гарантирано достойно лечение на пациентите ни, уважение на труда и професионализма на работещите в системата и устойчиво бъдеще за психиатричната помощ в България.

Очакваме Вашият отговор!

С УВАЖЕНИЕ:

***Управителен съвет на СДРУЖЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В
ДЪРЖАВНИТЕ ПСИХИАТРИЧНИ БОЛНИЦИ***